Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2018

tijdvak 2

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:
1 Regels voor de beoordeling
2 Algemene regels
3 Vakspecifieke regels
4 Beoordelingsmodel
5 Aanleveren scores
6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.
Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.
Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.
3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommitteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommitteerde.

4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Indien de examinator en de gecommitteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommitteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;

3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7 Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens.
Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*
Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinator en gecommitteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.
Verduidelijking
Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.
Een fout
Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.
Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

– Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
  en/of
– Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:
– De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.
– Indien in een antwoord 'voorbeeld van een juist antwoord' staat, bevat het antwoord **voorbeelden** van juiste antwoorden. Het is **geen** opsomming van alle denkbare juiste antwoorden.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

HISTORISCH OVERZICHT EN STAATSINRICHTING VANAF 1848

Nederland (1848-1914)

1 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat Nederland (vanwege de dreigende onrust in Europa/de revolutiedreiging) een nieuwe grondwet krijgt/zich ontwikkelt in de richting van een parlementaire democratie/een constitutionele monarchie / dat er sprake is van direct kiesrecht voor de burgerij / dat koning Willem II de grondwet liet aanpassen (door Thorbecke te benoemen) / dat er een verschuiving is van de macht van de koning naar de (aan het parlement verantwoordelijke) ministers.

2 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is:
- De politieke stroming waartoe Thorbecke behoort is het liberalisme 1
- De opvatting over de rol van de overheid bij deze politieke stroming is dat die zo klein mogelijk moet zijn (wat van toepassing is op de Armenwet, omdat het in die wet bij de armenzorg om liefdadigheid gaat / omdat het niet gaat om een taak van de overheid) 1

3 **A**

4 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is:
- Het zou vóór het parlementsgebouw moeten staan, omdat dat het politieke hart is waarvoor Thorbecke (onder andere door zijn nieuwe grondwet) veel betekend heeft / omdat hij (door de nieuwe grondwet) het parlement meer macht heeft gegeven 1
- Koning Willem III wilde het standbeeld niet vóór het parlementsgebouw hebben, omdat de koning/het staatshoofd dankzij (de grondwet van) Thorbecke minder macht had gekregen / omdat hij geen voorstander was van de nieuwe grondwet (die door Thorbecke was ontworpen) 1

5 **B**

6 **B**

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

7 **D**

8 **maximumscore 2**

	persoon	politieke organisatie
confessionelen	1 (= H. Schaepman)	4 (= RKSP)
feministen	3 (= W. Drucker)	6 (= Vrije Vrouwen Vereniging)
socialisten	2 (= P.J. Troelstra)	5 (= SDAP)

indien zes antwoorden juist	2
indien vijf of vier antwoorden juist	1
indien minder dan vier antwoorden juist	0

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

9 **maximumscore 1**
De persoon die werd vermoord was Frans Ferdinand.
De stad waar dit gebeurde was Sarajevo.

Opmerking
Alleen als beide antwoorden juist zijn, wordt 1 scorepunt toegekend.

10 **C**

Het Interbellum (1918-1939)

11 **maximumscore 1**
Voorbeeld van een juist antwoord is:
Het bord geeft een negatief beeld van de revolutiepoging, omdat (één van de volgende):
- de Oranjeboom/het koningshuis centraal staat.
- de revolutiepoging wordt vergeleken met het kwaad (waarmee men een ander ‘slaat’).
- het leger (dat zorgde voor handhaving van orde en rust) positief wordt afgebeeld / de arbeiders negatief worden afgebeeld (onrustig en wanordelijk).

Opmerking
Alleen als na ‘negatief’ een juiste toelichting volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Vraag	Antwoord	Scores

12 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat de reden voor het geschenk was dat Belgische vluchtelingen/militairen door de Nederlanders/(het neutrale) Nederland opgevangen waren tijdens de Eerste Wereldoorlog.

13 **B**

14 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Bruikbaar, omdat (één van de volgende): 1
  - Hitler als soldaat mee had gevochten (in de Eerste Wereldoorlog).
  - Hitler een ooggetuige/tijdgenoot was.
- Minder betrouwbaar, omdat (één van de volgende): 1
  - Hitler de gebeurtenissen opzettelijk anders heeft voorgesteld (om aanhangers te winnen) / Hitler een politieke bedoeling had met de beschrijving van zijn herinnering.
  - het de mening is van slechts één persoon.

15 **maximumscore 1**
Lebensraum

16 **maximumscore 2**
Bij zin 1 hoort republiek.
Bij zin 2 hoort democratisch.
Bij zin 3 hoort afgenomen.

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

17 **B**

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Vraag	Antwoord	Scores

18 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:
In de tijd dat Colijn minister-president was, kende Nederland een economische crisis met een grote **werkloosheid**. Daarom voerde hij een **aanpassingspolitiek** om te bezuinigen (op de overheidsuitgaven). Voor werkloze burgers werden door de overheid **werkverschaffingsprojecten** opgezet.

indien drie begrippen juist worden gebruikt	2
indien twee begrippen juist worden gebruikt	1
indien minder dan twee begrippen juist worden gebruikt	0

Opmerking
Er worden alleen scorepunten toegekend als de begrippen in een juiste historische samenhang en betekenis worden gebruikt.

19 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):
- Kenmerk zuiveringen, omdat de afbeeldingen het verdwijnen van verschillende leiders/het alleen overblijven van Stalin laten zien.
- Kenmerk indoctrinatie, omdat het gebruik van de afbeeldingen (bijvoorbeeld in schoolboeken) een politiek correct beeld wil geven van historische gebeurtenissen / de bevolking wil laten vergeten dat deze personen ooit met Stalin hebben samengewerkt.

Opmerking
Alleen als na een keuze, een juiste bijpassende toelichting volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.

20 **maximumscore 2**

De kenmerken 2 (= collectivisatie), 4 (= strafkampen) en 5 (= terreur).

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Vraag	Antwoord	Scores

21 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het leek op dat moment een juiste keuze, want (één van de volgende): 1
  - na de (verschrikkingen van de) Eerste Wereldoorlog wilde men een nieuwe oorlog voorkomen.
  - Duitsland moest integreren in de internationale gemeenschap / een Duits isolement was niet gewenst.
  - Frankrijk en Groot-Brittanië hadden tijd nodig om de eigen bewapening op peil te brengen, voor het geval de appeasement-politiek mislukte.
- Het kreeg achteraf veel kritiek, omdat (één van de volgende): 1
  - Hitler zijn grondgebied (zonder slag of stoot) had kunnen uitbreiden (ver buiten de afspraken om) / Hitler zijn gang kon gaan/te zacht werd aangepakt.
  - veel bepalingen van het Verdrag van Versailles waren opgeheven (waardoor Hitler makkelijker een oorlog kon beginnen).
  - Tsjecho-Slowakije het slachtoffer werd van deze politiek.
  - de appeasement-politiek de oorlog niet heeft kunnen voorkomen.

22 maximumscore 1

(Rijks)Kristallnacht / Novemberpogrom

23 maximumscore 2

- 2 (= gelijkschakeling) 1
- 4 (= rassenwetten) 1

Door de tijd heen

24 maximumscore 2

Eerst 1, dan 4, daarna 3, vervolgens 2 en ten slotte 5.

Opmerking
Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

25 B

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Vraag	Antwoord	Scores

26 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat het hier gaat om de Slag om Engeland / the Battle of Britain.

27 **maximumscore 1**
Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):
- De kerkleiders hadden een grote aanhang (en die zou in verzet kunnen komen).
- De bezetter wilde zo weinig mogelijk weerstand oproepen bij de Nederlandse bevolking.
- De bezetter hoopte de bevolking te winnen voor het nationaal-socialisme.

28 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is:
- Alleen met behulp van distributiebonnen kon een burger (legaal/minder duur dan op de zwarte markt) voedsel/goederen kopen 1
- en dat was nadelig voor onderduikers, omdat zij zich niet (in het openbaar) konden/wilden melden/legitimeren (terwijl dat wel nodig was om aan bonnen te komen) 1

29 **maximumscore 1**
Voorbeeld van een juist antwoord is:
Goed om in functie te blijven, want dan konden ze nog (een beetje) invloed uitoefenen/verzet plegen/orde en rust bewaren / want een NSB-er als burgemeester zou harder/fanatieker optreden.

30 **maximumscore 2**
Bij toespraak 1 hoort Stalin.
Bij toespraak 2 hoort Roosevelt.
Bij toespraak 3 hoort Churchill.

indien drie antwoorden juist 2
indien twee antwoorden juist 1
indien minder dan twee antwoorden juist 0

31 **maximumscore 1**
Eerst 3, dan 1 en ten slotte 2.

Opmerking
Er is maar één juiste volgorde.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Vraag	Antwoord	Scores

32 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de capitulatie/overgave van Japan.

Europa en de wereld (1945-1989)

33 **maximumscore 2**
- (onderdeel) 3 1
- (onderdeel) 5 1

34 **C**

35 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om een verwijzing naar de Tweede Wereldoorlog/de Duitse bezetting van Nederland.

36 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is:
- militair bondgenootschap: NAVO 1
- economische organisatie: EGKS / (E)EG 1

37 **D**

Door de tijd heen

38 **maximumscore 2**
Eerst 1, dan 3, daarna 5, vervolgens 2 en ten slotte 4.

Opmerking
Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

39 **maximumscore 2**
- 1965-1970: de Praagse Lente 1
- 1985-1990: het (begin van het) einde van communistisch Oost-Europa / Fluwelen Revolutie 1

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

40 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is:
- optimisme vanaf 1989 (één van de volgende): 1
  - het einde van de Koude Oorlog
  - het uiteenvallen van de Sovjet-Unie
  - de eenwording van Duitsland
- het verdwijnen van het optimisme vanaf 2001 (één van de volgende): 1
  - de (terroristische) aanslagen (in New York) van 9 september 2001
  - de opkomst van internationaal terrorisme
  - het toenemen van internationale spanningen

41 **B**

42 **C**

43 **D**

44 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat de bewering juist is, omdat bellen naar landen binnen de Europese Unie goedkoper is dan bellen naar landen buiten de Europese Unie.

Door de tijd heen

45 **maximumscore 2**
Bij foto a hoort titel 6 (= Pools-Duitse grens).
Bij foto b hoort titel 2 (= de Berlijnse Muur).
Bij foto c hoort titel 3 (= de Dodendraad).
Bij foto d hoort titel 4 (= gevangenenkamp opgezet na de aanslag op 11-9).
Bij foto e hoort titel 5 (= het IJzeren Gordijn).
Bij foto f hoort titel 1 (= Auschwitz).

indien zes antwoorden juist	2
indien vijf of vier antwoorden juist	1
indien minder dan vier antwoorden juist	0

46 **maximumscore 2**
Eerst c, dan a, daarna f, **vervolgens letter e**, daarna b en ten slotte d.

Opmerking
Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

De internetbronnen zijn voor het laatst geraadpleegd op 30 augustus 2017.

bron 1	naar: Vlissingsche courant, 21 februari 1848
bron 2	naar: J. de Rek, Sesam geschiedenis der Nederlanden, deel 10, opnieuw in de vaart der volkeren, Baarn 1985, pag. 41-42.
bron 3	naar: J. de Rek, Sesam geschiedenis der Nederlanden, deel 10, opnieuw in de vaart der volkeren, Baarn 1985, pag. 45.
bron 4	naar: Algemeen Handelsblad, 15 november 1887
bron 5	naar: A.J.P. Taylor, Standaard geschiedenis van de 20e eeuw, deel 1 1900 tot 1914, z.p., 1969, pag. 125.
bron 6	naar: Notenkraker, 2 februari 1908
bron 7	naar: A.J.P. Taylor, Standaard geschiedenis van de 20e eeuw, deel 1, 1900 tot 1914, z.p., 1969, pag. 438.
bron 8	eigen beheer Cito / CvTE
bron 9	https://www.rijksmuseum.nl/assetimage2.jsp?id=NG-1972-12-C
bron 10	naar: https://www.historischnieuwsblad.nl/tweedewereldoorlog/artikelen/hitler-en-de-tweede-wereldoorlog/index.html
bron 11	naar: http://www.geschiedenisportaal.nl/v2/2013/08/07/adolf-hitler-over-de-noodzaak-van-lebensraum/
bron 12	naar: http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010534265
bron 13	http://historicaltimes.tumblr.com/image/147640423895
bron 14	naar: A. Applebaum, Goelag. Een geschiedenis, Amsterdam 2003, pag. 293.
bron 15	naar: http://www.meertens.knaw.nl/loedejongdigitaal/orig-pages/nl.vk.d.3/pg_0467.pdf
bron 16	naar: http://www.gettysburgcollegeprojects.org/hist301-wwIIposters/?page_id=166
bron 17	toespraak 1: naar: https://www.marxists.org/reference/archive/stalin/works/1941/11/07.htm toespraak 2: naar: http://www.historyplace.com/speeches/fdr-infamy.htm toespraak 3: naar: http://www.winstonchurchill.org/resources/speeches/1940-the-finest-hour/128-we-shall-fight-on-the-beaches
bron 18	naar: M. Heijmans van Bruggen, De Japanse bezetting in dagboeken, Kamp Tjimahi 4, Amsterdam 2002, pag. 244.
bron 19	onderdeel 1: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_Revolution_of_1956#/media/File:Erzs%C3%A9bet_(Lenin)_k%C3%B6r%C3%BAt,_a_Royal_Sz%C3%A1ll%C3%B3val_(ma_Corinthia_Hotel)_szemben._Fortepan_15317.jpg onderdeel 2 tot en met 4: naar: W. Melching en M. Stuivenga, Ooggetuigen van de Koude Oorlog. In meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, pag. 85-92. onderdeel 5: naar: De Waarheid, 14 november 1956
bron 20	http://www.esquirecomics.com/resources/collection_images/Red-Iceberg.jpg

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 21 naar: A. Ribberink, Leidsvrouwen en zaakwaarneemsters, Een geschiedenis van de aktiegroep Man Vrouw Maatschappij (MVM) 1968-1973, Hilversum 1973, pag. 326-327.

bron 22 tarieven T-mobile op 30 januari 2017; https://www.t-mobile.nl/mobiel-abonnement/buitenland/tarieven-naar-buitenland

bron 23 foto a: https://www.voordekunst.nl/projecten/3717-de-dodendraad-leeft-1
foto b: http://losangelesmuseumoftheholocaust.blogspot.nl/2013/08/this-day-in-history-german-invasion-of.html
foto c: http://www.independent.co.uk/news/world/europe/auschwitz-a-museum-that-drives-home-the-horror-without-help-from-modern-technology-9999468.html
foto d: http://nuk-tnl-editorial-prod-staticassets.s3.amazonaws.com/2014/bespoke/1107-25YearsBerlinWall/index.html
foto e: http://www.drsomervilleford.com/uncategorized/the-cold-war-and-a-murder-mystery/
foto f: http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/ct-congress-guantanamo-bay-20151110-story.html

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.